

Land, Du välsignade?

SOM-undersökningen 2000
SOM-rapport nr 26

Sören Holmberg och Lennart Weibull (red)

VINDKRAFT I MEDVIND

PER HEDBERG

I Sverige byggs vindkraften ut. I Vindkraftsutredningen slås fast att vindkraften utgör en viktig energikälla i en utveckling mot ett mer hållbart samhälle. Vindkraften är förnybar, inhemsk och ren (SOU 1999:75). Men bilden är inte odelat positiv. I debatten förs bland annat fram att vindkraften tar stora markarealer i anspråk, att den påverkar landskapsbilden på ett negativt sätt och att den kan medföra störande buller och skuggor.

Vad anser svenska folket om vindkraften? I det följande analyseras medborgarnas bild av vindkraften. Vad anser man om en satsning på vindkraften i den närmaste framtiden och vad tycker man om etablering av vindkraft i den egna kommunen eller i närheten av den egna bostaden? Vilka sociala, politiska och ideologiska faktorer strukturerar svenska folkets vindkraftsåsikter? Hur ställer sig svenska folket till några av de vanligaste förekommande argument i vindkraftsdebatten?¹

I folkopinionen befinner sig vindkraften i medvind. Resultaten i tabell 1 visar att 72 procent bland medborgarna vill satsa mer på vindkraften de kommande 5-10 åren och endast 2 procent vill helt avstå från vindkraften som energikälla. Förändringarna jämfört med motsvarande siffror 1999 är obetydliga. En enda energikälla kommer bättre ut än vindkraft, nämligen solenergi som 77 procent anser vi skall satsa mer på. Kärnkraften vill 11 procent satsa mer på i framtiden medan det endast är 2 procent bland befolkningen som vill satsa mer på kol respektive olja (Hedberg och Holmberg 2001).²

Tabell 1 Vindkraftsopinionen i Sverige år 1999 och 2000 (procent)

fråga: Hur mycket bör vi i Sverige satsa på .../vindkraft/... under de närmaste 5-10 åren?

	1999	2000
satsa mer än idag	74	72
satsa ungefär som idag	14	17
satsa mindre än idag	3	4
helt avstå från energikällan	1	2
ingen åsikt	8	5
summa procent	100	100
antal personer	1609	1599

Kommentar: Analysen omfattar personer som kryssat för något svarsalternativ. Andelen som hoppade över frågan var både 1999 och 2000 6 procent.

Det är alltså en ljus bild som ges av vindkraften som energikälla i Sverige. Men är bilden lika positiv i olika grupper i samhället? Vi vet när det gäller t ex kärnkraft att män är mer positiva än kvinnor, att äldre är mer positiva än unga, att sympatisörer till de ”gröna partierna” är mer positiva än sympatisörer till icke-gröna partier och att väljare som placerar sig till höger i politiken är mer positiva än väljare som placerar sig till vänster. Är vindkraftsopinionen i dessa avseende kärnkraftsopinionens spegelbild?

Tabell 2 Vindkraftsåsikt efter kön, ålder, utbildning, bostadsort, partisympati och ideologi (procent)

	satsa mer än idag	satsa ungefär som idag	satsa mindre än idag	avstå från vindkraft	ingen åsikt	summa procent	antal personer
<i>kön</i>							
man	71	17	6	3	3	100	796
kvinnor	73	16	3	1	7	100	803
<i>ålder</i>							
15-20	67	24	2	1	6	100	96
21-30	78	12	3	2	5	100	222
31-40	75	15	3	1	6	100	255
41-50	71	15	6	3	5	100	270
51-60	74	15	5	2	4	100	327
61-70	69	18	5	3	5	100	226
71-85	66	19	5	5	5	100	203
<i>utbildning</i>							
låg	71	17	3	2	7	100	408
medel	73	17	4	2	4	100	719
hög	72	15	6	3	4	100	449
<i>bostadsort</i>							
ren landsbygd	82	10	4	2	2	100	259
mindre tätort	72	17	4	2	5	100	376
stad, större tätort	70	17	5	2	6	100	720
tre storstäderna	65	21	5	4	5	100	226
<i>partisympati</i>							
v	81	12	3	0	4	100	245
s	72	19	2	1	6	100	466
c	90	6	2	0	2	100	62
fp	80	13	3	1	3	100	77
m	59	20	10	7	4	100	341
kd	69	20	5	3	3	100	199
mp	85	7	4	0	4	100	70
<i>vänster-högerideologi</i>							
klart till vänster	81	14	3	0	2	100	137
något till vänster	79	13	3	1	4	100	382
varken eller	73	16	2	1	8	100	542
något till höger	69	19	7	2	3	100	365
klart till höger	53	20	11	11	5	100	142

*grön ideologi**(satsa på ett miljö-
vänligt samhälle...)*

mycket bra	82	11	4	1	2	100	198
ganska bra	78	15	2	0	5	100	452
varken bra eller dåligt	72	15	4	2	7	100	544
ganska dåligt	65	24	6	3	2	100	275
mycket dåligt	52	18	10	15	5	100	81
samtliga	72	17	4	2	5	100	1599

Kommentar: Resultaten gäller senhösten 2000 och kommer från SOM-undersökningen. Formuleringen av frågan som avser mäta grön ideologi var: "Nedan finns ett antal förslag som förekommit i den politiska debatten. Vilken är Din åsikt om att satsa på ett miljövänligt samhälle även om det innebär låg eller ingen ekonomisk tillväxt?" Utbildningsvariabeln är kategoriserad enligt följande: till lågutbildade har personer förts som enbart har obligatorisk utbildning, till mellan kategorin har personer förts som har obligatorisk utbildning samt gymnasial påbyggnadsutbildning, till högutbildade har personer förts som studerar vid högskola/universitet eller har examen därifrån. Frågan om satsning på vindkraft löd: "Hur mycket bör vi i Sverige satsa på .../ vindkraft/... under de närmaste 5-10 åren?"

Resultaten i tabell 2 visar att oavsett social och politisk grupptillhörighet återfinns en övervägande positiv inställning till vindkraften. Inom vissa grupper är man emellertid mer positiv än i andra. När det gäller de sociala bakgrundsfaktorerna kön, ålder och utbildning är sambanden med vindkraftsåsikt svaga. Kvinnor och män är i det närmaste lika positiva till en satsning på vindkraft. Utbildningsnivå är inte heller kopplad till vindkraftsåsikt; lågutbildade och högutbildade är lika positiva. Men när det gäller ålder återfinns ett svagt samband. De allra yngsta mellan 15 och 20 år samt äldre medborgare över 60 år är något mindre positiva till en vindkraftssatsning jämfört med övriga åldersgrupper. Resultaten visar också att vindkraften är populärare bland personer boende på ren landsbygd (82 procent) jämfört med personer som bor i storstäderna (65 procent).³ Sambanden mellan vindkraftsåsikt och de politiska faktorerna som partisympati, vänster-höger ideologi och grön ideologi är om än svaga så dock tydliga. Medborgare som placerar sig klart till höger (53 procent) är inte lika villiga att satsa på vindkraften som de som placerar sig klart till vänster (81 procent). Följdaktligen finner vi de minst positiva bland moderaternas sympatisörer (59 procent). Stödet för vindkraften är störst bland centerpartiets (90 procent), miljöpartiets (85 procent) och vänsterpartiets (81 procent) sympatisörer, de gröna partierna. Som mått på grön ideologi används en fråga om vi skall satsa på ett miljövänligt samhälle även om det innebär låg eller ingen ekonomisk tillväxt. Bland personer som tycker det är ett mycket dåligt förslag (icke-grön ideologi) är det 52 procent som vill satsa på vindkraften. Motsvarande andel bland dem som anser det är ett mycket bra förslag (grön ideologi) är 82 procent.⁴

I debatten om vindkraft finns naturligtvis både argument för och emot. Till vindkraftens fördel hävdas bland annat att den är miljövänlig och innebär små

risker. Till dess nackdel förs bland annat fram argument om att den är störande i landskapsbilden, bullrar och är en dyr form för elproduktion. För att undersöka hur svenska folket ser på de olika aspekterna av vindkraften ställdes i SOM-undersökningen en fråga med fem påståenden om vindkraft, två positivt utformade och tre negativt utformade. Resultatet redovisas i tabell 3.

Tabell 3 Inställning till fem påståenden om vindkraft (procent)

fråga: Vad är Din uppfattning om följande påståenden som man ibland hör om vindkraft? Ange för vart och ett av påståendena om det enligt Din uppfattning är felaktigt eller riktigt.

	vindkraft är miljövänlig	vindkraft innebär mycket små risker för människors liv och hälsa	vindkraft är bullrig	el producerad med hjälp av vind- kraft är dyr	vindkraft förfular landskapet
felaktigt påstående	3	5	23	13	22
delvis felaktigt	2	2	26	17	17
varken felaktigt eller riktigt	4	6	20	28	14
delvis riktigt	21	19	16	22	19
riktigt påstående	64	61	7	11	21
vet inte	6	7	8	9	7
summa procent	100	100	100	100	100
antal personer	1704	1704	1704	1704	1704
andel riktigt	85	80	23	33	40
riktigt minus felaktigt	+80	+73	-26	+3	+1
medeltal 0 - 10	8,7	8,3	3,9	5,1	5,0

Kommentar: Frågan är utformad som en skala från 0 (helt felaktigt påstående) till 10 (helt riktigt påstående). I analysen har svaren kategoriserats enligt följande: 0-1 felaktigt påstående, 2-4 delvis felaktigt påstående, 5 varken felaktigt eller riktigt påstående, 6-8 delvis riktigt påstående och 9-10 riktigt påstående. Källa är RiksSOM 2000.

En betydande majoritet håller med om att vindkraften är miljövänlig (85 procent) och att den innebär mycket små risker (80 procent). När det gäller frågan om vindkraftverkens ljudnivå anser halva befolkningen (49 procent) att det är felaktigt att påstå att den bullrar medan en fjärdel (23 procent) instämmer i påståendet. När det gäller argumentet att vindkraft är en dyr metod för elproduktion och huruvida vindkraftverk stör landskapsbilden är det ungefär lika stor andel som anser argumenten felaktiga som riktiga. Den bild som framträder är alltså att argumenten för vindkraft har betydligt större stöd i folkopinionen än argumenten emot vindkraften. En tydligt polariserad åsiktsbildning i vindkraftsfrågan skulle innebära starka negativa samband mellan argument för och argument emot vind-

kraft. Så är emellertid inte fallet. Sambanden går i förväntad riktning men är svaga – de varierar mellan -0.01 och -0.15 (Pearson's r). Det högsta negativa sambandet återfinns mellan argumenten om att vindkraften är miljövänlig och att vindkraften förfular landskapet.

Ett rimligt antagande är att människors ställningstagande till olika argument om vindkraft leder fram till ett beslut om vindkraften är en energi källa att satsa på i framtiden. Frågan vi ställer oss är hur ställningstagande i de fem argument vi har för handen påverkar åsikten att satsa på vindkraften de närmaste 5 till 10 åren.

Tabell 4 Vindkraftsarguments betydelse för åsikt om vindkraftens framtid i Sverige (procent)

fråga: Vad är Din uppfattning om följande påståenden som man ibland hör om vindkraft? Ange för vart och ett av påståendena om det enligt Din uppfattning är felaktigt eller riktigt.

	vindkraft är miljövänlig		vindkraft innebär mycket små risker för människors liv och hälsa		vindkraft är bullrig		el producerad med hjälp av vindkraft är dyr		vindkraft förfular landskapet	
	rätt	fel	rätt	fel	rätt	fel	rätt	fel	rätt	fel
satsa mer än idag	75	44	75	68	60	79	65	85	59	87
satsa som idag	15	21	15	18	20	13	19	10	22	9
satsa mindre än idag	4	14	4	4	9	3	7	2	9	1
avstå från vindkraft	2	12	2	6	7	1	5	0	5	0
ingen åsikt	4	9	4	4	4	4	4	3	5	3
summa procent	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
antal personer	1432	81	1349	119	393	830	575	495	665	661

Kommentar: Frågan är utformad som en skala från 0 (helt felaktigt påstående) till 10 (helt riktigt påstående). I analysen har svaren kategoriserats enligt följande: 0-4 felaktigt påstående, 5 varken felaktigt eller riktigt påstående, 6-10 riktigt påstående. I frågan om huruvida det skall satsas mer eller mindre på vindkraft har personer som hoppat över frågan, d v s ej kryssat för något alternativ, uteslutits ur analysen.

Knappast förvånade visar resultaten i tabell 4 att personer som anser att vindkraften är miljövänlig och innebär små risker är mer villiga att satsa på vindkraften i framtiden än personer som inte anser att vindkraften är miljövänlig och innebär små risker. Lika lite överraskande är det att personer som anser att vindkraften är bullrig, dyr eller förfular landskapet är mindre villiga att satsa på vindkraften i framtiden jämfört med dem som inte anser att vindkraften är bullrig, dyr eller förfular landskapet. Vad som kanske är något mer iögonfallande är att

44 procent bland dem som *inte* anser att vindkraften är miljövänlig, 68 procent bland dem som *inte* anser att vindkraften innebär små risker, 60 procent bland dem som anser vindkraften är bullrig, 65 procent bland dem som anser den vara dyr och 59 procent bland dem som anser att vindkraften estetiskt stör landskapsbilden ändå vill satsa mer på vindkraften i framtiden. Effektiviteten i de negativa argumenten är alltså relativt svag. Ser vi endast till den grupp som instämt i de för vindkraften negativt formulerade argumenten finner vi trots det 41 procent som vill satsa på vindkraften. Skärps kraven ytterligare till den lilla grupp som tar vindkraftsmotståndets sida i samtliga fem argument (enbart 9 personer) finner vi emellertid endast 11 procent som vill satsa på vindkraften (1 person) och 56 procent som helt vill avstå från vindkraften.⁵

Ytterligare en aspekt av vindkraftsfrågan gäller lokaliseringsproblematiken. Vi vet att etableringar av anläggningar som upplevs som störande kan möta på kraftigt lokalt motstånd. Ett exempel är kärnavfallsfrågan där man från SKB:s sida betonar den lokala opinionens betydelse för om en kommun skall bli aktuell för slutförvaring eller ej. I SOM-undersökningarna har sedan 1994 ställts en fråga om etablering av olika energiverksamheter i den egna kommunen. Det har gällt kärnkraftverk, slutförvar för kärnkraftens högaktiva avfall, oljeraffinaderi och vindkraft, samt även anläggning för miljöfarligt avfall. Tidserien för perioden 1994 till 2000 redovisas i tabell 5.

Tabell 5 Andel motståndare till etablering av vindkraftverk, oljeraffinaderi, kärnkraftverk, anläggning för miljöfarligt avfall, ett slutförvar för kärnkraftens högaktiva avfall och gasnät för fossil- och naturgas i den egna kommunen 1994-2000 (procent)

fråga: "Hur ställer Du Dig till en etablering av följande verksamheter i den kommun där Du bor?"

etablering av:	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
vindkraft	7	9	8	11	9	9	11
oljaffinaderi	62	59	59	57	58	73	64
kärnkraftverk	64	65	65	59	58	68	67
anläggning för miljöfarligt avfall	69	69	67	70	66	75	68
slutförvar för kärnkraftens högaktiva avfall	74	74	76	72	67	75	72
gasnät för fossil- och naturgas	—	—	—	—	—	38	34

Kommentar: Svartalternativen i frågan var: mycket positiv, ganska positiv varken positiv eller negativ, ganska negativ och mycket negativ. Här redovisas andelen ganska negativa och mycket negativa. Personer som inte besvarade frågan ingår ej i procentbasen.

Resultaten präglas av stor stabilitet över tid. Några uppåtgående eller nedåtgående trender för respektive etableringsform är svår att urskilja. Mest negativ har

svenska folket varit till en etablering av ett slutförvar för kärnkraftens högaktiva avfall. Minst negativ har man varit till etablering av vindkraft. Resultaten i SOM-undersökningen 2000 visar att 72 procent var negativt inställda till en etablering av ett slutförvar för kärnkraftens högaktiva avfall i den egna kommunen endast 7 procent var positiva. När det gäller vindkraften är den svenska befolkningens uppfattning den omvända, 70 procent är positiva till vindkraft i den egna kommunen och 11 procent negativa.⁶ Men jämförelsen haltar sannolikt då egenskaperna och riskbilderna i de två verksamheterna är så olika. Därför kan vi förvänta oss att det först är när vindkraftverk förläggs i det egna omedelbara närområdet som vi finner ett ökat motstånd. Det bekräftas av resultaten i tabell 6. När det gäller etablering av vindkraftverk i närheten av den egna fasta bostaden sjunker andelen positiva till 41 procent och andelen negativa ökar till 27 procent.

Tabell 6 Etablering av vindkraft i närheten av den egna bostaden (procent)

fråga: "Hur ställer Du Dig till en etablering av vindkraftverk i närheten av"

	mycket positiv	ganska positiv	varken eller	ganska negativ	mycket negativ	summa procent	Antal personer
Din fasta bostad	13	28	32	13	14	100	1609
Din fritidsbostad	14	25	34	14	13	100	884

Kommentar: Svarspersonerna utan fritidshus (totalt ca 45 procent) ingår inte i analysen när det gäller etablering av vindkraftverk i närheten av "Din fritidsbostad". Andelen personer som inte besvarade frågorna var 6 procent.

Svenska folket är alltså betydligt mer positiv till etablering av vindkraft i den egna kommunen (72 procent) än i närheten av den egna bostaden (41 procent). Skillnaden (31 procentenheter) skulle kunna tolkas i termer av NIMBY (Not In My Back Yard), d v s som ett utslag av egenintresse. För att undersöka det krävs dock mer djuplodande analyser vilket inte ges utrymme för i detta sammanhang. Vi kan dock skrapa lite på ytan i ett försök att kontrollera bort skillnaden i inställning mellan etablering i den egna kommunen respektive nära den fasta bostaden. I analyserna ovan ingår vindkraftsmotståndare, vilka vi i mindre grad kan förutsätta vara positiva till en etablering av vindkraft i den egna kommunen och i närheten av den fasta bostaden jämfört med vindkraftsförespråkare. Frågan är om skillnaden i synen på vindkraftsetablering i den egna kommunen och i närheten av den egna bostaden minskar om analysen enbart inbegriper personer som är positiva till vindkraft. En annan förklaring till skillnaden kan handla om hur man bor. Vindkraftsanläggningar i tätbefolkade stadsområden kanske är mindre rimligt än i det öppna landskapet. Antagandet är att skillnaden i inställning till etablering i den egna kommunen respektive i närheten av den egna bostaden är

mindre bland personer som bor på ren landsbygd än bland personer som bor i storstäder och tätbefolkade stadsdelar.

Tabell 7 Inställning till etablering av vindkraft i den egna kommunen och i närheten av den fasta bostaden efter vindkraftsåsikt (procent)

etablering av vindkraft i den egna kommunen						
	positiv	varken positiv eller negativ	negativ	summa procent	antal personer	differens positiv - negativ
<i>vindkraft</i>						
satsa mer än idag	86	11	3	100	1139	+83
satsa ungefär som idag	38	44	18	100	254	+20
satsa mindre än idag	13	33	54	100	67	-41
avstå från vindkraft	3	13	84	100	37	-81
etablering av vindkraft i närheten av den fasta bostaden						
	positiv	varken positiv eller negativ	negativ	summa procent	antal personer	differens positiv - negativ
<i>vindkraft</i>						
satsa mer än idag	53	31	16	100	1141	+37
satsa ungefär som idag	17	36	47	100	259	-30
satsa mindre än idag	9	14	77	100	69	-68
avstå från vindkraft	0	3	97	100	35	-97
etablering av kärnkraft i den egna kommunen						
	positiv	varken positiv eller negativ	negativ	summa procent	antal personer	differens positiv - negativ
<i>kärnkraft</i>						
satsa mer än idag	51	35	14	100	169	+37
satsa ungefär som idag	12	38	50	100	527	-38
satsa mindre än idag	2	13	85	100	470	-83
avstå från kärnkraft	0	5	95	100	301	-95
etablering av slutförvar för kärnkraftens högaktiva avfall						
	positiv	varken positiv eller negativ	negativ	summa procent	antal personer	differens positiv - negativ
<i>kärnkraft</i>						
satsa mer än idag	30	38	32	100	169	-2
satsa ungefär som idag	9	30	61	100	528	-52
satsa mindre än idag	2	12	86	100	466	-84
avstå från kärnkraft	1	6	93	100	300	-92

Resultaten i tabell 7 visar att en majoritet bland de som vill satsa på vindkraft också är positiva till en etablering av vindkraft i den egna kommunen och i närheten av den fasta bostaden. Bland vindkraftsförespråkarna är 86 procent positiva och 3 procent negativa till en etablering av vindkraft i den egna kommunen, 53 procent är positiva till en etablering i närheten av den egna bostaden medan 16 procent är negativa. Resultaten visar också att det bland den tiondel av svenska folket som vill satsa mer på kärnkraft de kommande 5 till 10 åren är det 51 procent som är positiva till en etablering av kärnkraft i den egna kommunen medan 14 procent är negativa. En majoritet är alltså beredda att ta konsekvenserna av sina ställningstaganden om satsning på den aktuella energikällan. När det gäller ett slutförvar för kärnkraftens högaktiva avfall är bilden delvis en annan. Bland kärnkraftsförespråkare är en tredjedel positiva (30 procent) och en tredjedel negativa till ett slutförvar i den egna kommunen (32 procent). Enligt vårt första antagande skulle skillnaden mellan positiva till en etablering av vindkraft i den egna kommunen och positiva till en etablering av vindkraft i närheten av den egna bostaden minska om vi endast inbegrep de personer som ville satsa på vindkraft i analysen. Så är dock inte fallet. Bland hela befolkningen var skillnaden 31 procentenheter jämfört med 33 procentenheter bland dem som vill satsa på vindkraften.⁷

Det andra antagandet för att kontrollera bort hypoteser om egenintresse var att bostadsort istället skulle kunna förklara en del av skillnaderna mellan åsikter om etablering av vindkraft i den egna kommunen och etablering i närheten av den egna bostaden. Resultaten i SOM-undersökningen 2000 visar att bland vindkraftsförespråkare boende på landsbygd är det 91 procent som är positiva till en etablering av vindkraft i den egna kommunen och 62 procent som är positiva till en etablering i närheten av den egna bostaden, alltså en skillnad på 29 procentenheter. Bland personer boende i de tre storstäderna var 81 procent positiva till en etablering i den egna kommunen medan 41 procent var positiva till en etablering nära den fasta bostaden, en skillnad på 40 procentenheter. Resultatet tyder alltså på att boendet har en betydelse för att förklara skillnaden i åsikter om etablering i kommunen respektive i närheten av den egna bostaden. Det kan av rent praktiska skäl vara svårare att placera vindkraftsanläggningar i närheten av bostäder i storstäder än på den rena landsbygden. Men även bland vindkraftsanshängare i hela landet och bland vindkraftsanshängare boende på landsbygden kvarstår alltså en betydande skillnad mellan åsikter om etablering av vindkraft i den egna kommunen och etablering i närheten av den egna bostaden som eventuellt skulle kunna tolkas i termer av egenintresse.

I svenska folkets ögon är vindkraften mycket populär. En kraftig majoritet vill satsa på vindkraften de närmaste åren, en majoritet är positiva till en etablering av vindkraftverk i den egna kommunen, flera är positiva än negativa till en etablering av vindkraftverk i närheten av den egna bostaden, en majoritet är för en satsning på vindkraften trots att man anser den bullrig, en majoritet är för en satsning på vindkraften trots att man anser att den är dyr och en majoritet är för

en satsning på vindkraften trots att man anser att den stör landskapsbilden. I folkopinionen blåser det stark medvind för vindkraften.

Noter

- ¹ Undersökningen om den svenska vindkraftsopinionen ingår i forskningsprojektet Energiopinionen i Sverige som finansieras av Energimyndigheten.
- ² När det gäller svenska folkets bedömning av hur bra eller dåliga olika energikällor är för samhällets eller hushållens ekonomi, för miljön respektive för människors liv och hälsa se Holmberg, 2000.
- ³ För en analys av vindkraftsopinionen i olika geografiska områden se Hedberg, 2000.
- ⁴ Sambandet mellan vänster-höger placering och åsikter om ett miljövänligt samhälle är .18 (Pearson's r)
- ⁵ Bland personer som tar vindkraftsförespråkarnas sida i samtliga fem argument (195 personer) är det 93 procent som vill satsa mer på vindkraften i framtiden.
- ⁶ Opinionen i slutförvaringsfrågan har kontinuerligt beskrivits i SOM-rapporterna sedan 1993, senast i Hedberg, 2000. Se även Hedberg och Sundqvist, 1998.
- ⁷ Bland svenska folket är det 10 procent som är positiva till en etablering av kärnkraft i den egna kommunen. Bland personer som är positiva till en satsning på kärnkraften är motsvarande siffra 51 procent.

Referenser

- Hedberg, Per 2000. "Kärnavfall och vindkraft i den egna kommunen". I Holmberg, Sören och Weibull, Lennart (red). *Det nya samhället*. SOM-rapport 24. Göteborg: SOM-institutet.
- Hedberg, Per och Holmberg, Sören 2001. Åsikter om energi och kärnkraft i den riksomfattande SOM-studien 2000. En tabellsammanställning från forskningsprojektet Energiopinionen i Sverige. Göteborgs universitet, Statsvetenskapliga institutionen.
- Hedberg, Per och Sundqvist, Göran 1998. "Slutstation Oskarshamn?" i Rolf Lidskog (red), *Kommunen och kärnavfallet. Svensk kärnavfallspolitik på 1990-talet*. Stockholm. Carlssons Bokförlag.
- Holmberg, Sören 2000. "Kärnkraften – en stridsfråga även under 200-talet?". I Holmberg, Sören och Weibull, Lennart (red). *Det nya samhället*. SOM-rapport 24. Göteborg: SOM-institutet.
- SOU 1999:75. Slutbetänkande av Vindkraftsutredningen.